

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับปริจเฉท คำนี้ปริจเฉท โดยเฉพาะการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับปริจเฉทในภาษาไทย และกรอบทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์ คำนี้ปริจเฉทเพื่อเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์คำนี้ปริจเฉทในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

2.1 ปริจเฉท (discourse)

2.1.1 นิยามปริจเฉท

การศึกษารายละเอียดในยุคนั้น นักภาษาศาสตร์มักเน้นการศึกษาในระดับ วากยสัมพันธ์ แต่ต่อมานักภาษาศาสตร์เริ่มมองว่า ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น หน่วยภาษาที่ใช้มีคำหรือประโยค แต่เป็นหน่วยภาษาที่เกิดจากการเรียงต่อกันของถ้อยคำที่ เรียกว่า ปริจเฉท (discourse) จึงทำให้เกิดการศึกษาปริจเฉทขึ้นและมีนักภาษาศาสตร์หลายท่าน ให้นิยามปริจเฉท ดังต่อไปนี้

ฮาลลiday และ ฮาซาน (Halliday and Hasan, 1976 : 10)¹ อธิบายว่าปริจเฉทเป็น หน่วยภาษาในระดับเหนือประโยค เช่น ย่อหน้าหรือหน่วยที่ใหญ่กว่านั้น เช่น บทในหนังสือ (episode) หรือหน่วยเล่าเรื่อง (topic unit)

สตั๊บส์ (Stubbs, 1983 : 1, 15)² กล่าวว่าการศึกษาปริจเฉทเป็นเรื่องที่มีความคลุมเครือ อย่างไรก็ตาม สตั๊บส์กล่าวว่า การศึกษาปริจเฉทเป็นการศึกษาหน่วยทางภาษาในระดับที่สูงกว่า ประโยค ซึ่งเกิดขึ้นจริงและเป็นไปตามธรรมชาติ เช่น ปริจเฉทที่เป็นการสนทนา หรือ ปริจเฉทที่เป็นข้อความซึ่งเกิดจากการเขียน การศึกษาปริจเฉทเกี่ยวข้องกับภาษาที่ใช้ในบริบท ทางสังคม (language in use in social context) ซึ่งมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สื่อสาร

¹⁻² ดูข้อความที่ยกมาในภาคผนวก ก

นอกจากนี้ตติยยังกล่าวว่า³ ปริงเฉทที่เรียงต่อกัน มิได้เรียงต่อกันเพียงอย่างเดียว แต่ปริงเฉทมีลักษณะสำคัญซึ่งเรียกว่า เอกภาพ (coherence) กล่าวคือ ถ้อยคำในปริงเฉทมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

บราวน์และยูล (Brown and Yule, 1987 : 1)⁴ กล่าวว่า การวิเคราะห์ปริงเฉทเป็นการวิเคราะห์ภาษาในการใช้ โดยทั้งสองกล่าวว่าเราไม่สามารถศึกษารูปภาษา (linguistic forms) โดยไม่ศึกษาจุดประสงค์ หรือหน้าที่ของรูปภาษาที่ถูกนำมาใช้ในกิจกรรมทางสังคมของมนุษย์ได้

ชิฟฟริน (Schiffirin, 1987 : 6-7)⁵ เสนอว่าปริงเฉทมีคุณสมบัติ (properties) ที่สำคัญ 3 ประการ คือ เป็นรูปสร้าง สื่อความหมาย และใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร ลักษณะสองประการแรกเป็นปริงเฉทในแง่ที่เกิดจากการเรียงลำดับของหน่วยย่อย เช่น ประโยค (sentence) ประพจน์ (proposition) และถ้อยคำ (utterance) ลักษณะที่สามเป็นลักษณะของการใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ต่อมาชิฟฟริน (1997 : 39, 41) เสนอว่า ปริงเฉทเป็นถ้อยคำ (utterance) หรือหน่วยภาษาในการใช้ที่มีหน้าที่เหนือหน่วยภาษาอื่นๆ ซึ่งมาเรียงต่อกันและมีความสัมพันธ์กัน⁶ และถ้อยคำเป็นหน่วยภาษาที่เกิดจากการพูดหรือการเขียนซึ่งมีความสัมพันธ์กัน⁷

ส่วนแวน ไคค์ (van Dijk, 1997 : 2 - 3)⁸ มองว่าปริงเฉทเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงและมีความเกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม เขากล่าวว่าในการสนทนานั้น ผู้ใช้ภาษาหรือผู้ร่วมสนทนาต่างมีส่วนร่วมในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (social interaction) ภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ปริงเฉทมิได้มีเพียงแต่คำ อนุพจน์ ประโยค และประพจน์เท่านั้น แต่ยังมีชุดของวัจนกรรมซึ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันด้วย

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า ปริงเฉทเป็นหน่วยภาษาที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างคนในสังคมที่นำไปสู่การตีความ และการบรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร นอกจากนี้ปริงเฉทยังเป็นหน่วยทางภาษาที่มีองค์ประกอบซึ่งมีเอกภาพ หากใช้รูปแบบของปริงเฉทเป็นเกณฑ์ อาจจะแบ่งปริงเฉทได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ปริงเฉทที่เป็นการเขียน และปริงเฉทที่เป็นการพูด ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมุ่งวิเคราะห์เฉพาะปริงเฉทที่เป็นการพูดแบบสนทนาเท่านั้น

³⁻⁸ ดูข้อความที่ยกมาในภาคผนวก ก

2.1.2 การสนทนา

เอกกินต์และสเลด (Eggins and Slade, 1997 : 1)⁹ กล่าวว่า การสนทนา (conversation) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงและเป็นไปตามธรรมชาติ ในบริบทจริงในชีวิตประจำวันของผู้ร่วมสนทนา

ริชาร์ดสและชมิท (Richards and Schmidt, 1983 : 119 - 120)¹⁰ กล่าวว่า การสนทนาเป็นกิจกรรมร่วมกันของคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป แต่การสนทนาไม่ได้เป็นเพียงแต่การแลกเปลี่ยนสารระหว่างผู้ร่วมสนทนาเท่านั้น ผู้ที่มีส่วนร่วมในการสนทนาจะมีสมมติฐานหรือความคาดหวังเกี่ยวกับการสนทนาว่า การสนทนาจะดำเนินต่อไปอย่างไร และคนจะมีส่วนร่วมในการสนทนาในอย่างไร ผู้ร่วมสนทนาจะรับรู้กฎในการสนทนาว่ากัน เพื่อการตีความถ้อยคำของผู้ร่วมสนทนาคนอื่นในอันที่จะสื่อสารให้เข้าใจตรงกัน และสามารถดำเนินการสนทนาต่อไปได้

สตับส์ (Stubbs, 1983 : 21)¹¹ กล่าวเช่นกันว่า การสนทนาเป็นผลมาจากการร่วมมือกันของผู้ร่วมสนทนา (joint production) โดยเขาอธิบายว่าในการสนทนานั้นผู้พูดจะต้องเข้าใจผู้ฟัง กล่าวคือ ผู้พูดจะตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความรู้ของผู้ฟังว่า สิ่งที่คนจะพูดนั้นเป็นสิ่งที่ผู้ฟังทราบแล้วหรือไม่ และผู้ฟังต้องการทราบอะไร

นอกจากนี้สตับส์ (1993 : 19)¹² กล่าวเสริมว่า ความเป็นเอกภาพของการสนทนาขึ้นอยู่กับกลไกหลายประเภท เช่น การใช้คำหรือวลีซ้ำกัน การเรียงลำดับเวลาของเหตุการณ์ การเรียงลำดับของการกระทำในปริเฉท (discourse acts)

ส่วนแวน ไคค์ (van Dijk, 1997 : 4)¹³ เสนอว่า การสนทนาต่างๆ ยกเว้นการสนทนาทางโทรศัพท์เป็นการเผชิญหน้ากันระหว่างผู้ร่วมสนทนา และมีการแสดงปฏิสัมพันธ์กันโดยตรง มีการเปลี่ยนแปลงในการพูด นั่นคือ ผู้ร่วมสนทนาจะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งที่ผู้พูดคนก่อนได้กล่าวไว้ การสนทนาในชีวิตประจำวันโดยมากมีลักษณะที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ (spontaneous) และมีลักษณะของการพูดสด (impromptu speech) คือ มีการหยุดเว้นระยะ (pause) การพูดผิด (error) การกล่าวแก้ไขสิ่งที่พูดไปแล้ว (repair) การเริ่มต้นพูดผิด (false start) การพูดซ้ำ (repetition) และการพูดซ้อนกัน (overlap)

⁹ - ¹³ ดูข้อความที่อกมาในภาคผนวก ก

2.1.3 องค์ประกอบในการสนทนา

องค์ประกอบพื้นฐานในการสนทนา คือ ผลัดในการพูด (turn) หรือช่วงในการสนทนาที่ผู้ร่วมสนทนาคนหนึ่งๆ จะสามารถพูดได้ ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนหรือส่งต่อช่วงในการสนทนานั้นไปยังผู้ร่วมสนทนาคนอื่น เนื่องจากการสนทนาประกอบด้วยผู้ร่วมสนทนาตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ในแต่ละขณะจะมีผู้พูดได้เพียงหนึ่งคนเท่านั้น จึงมีการกำหนดบทบาทในการพูดระหว่างผู้ร่วมสนทนาว่า ใครจะเป็นผู้พูดและผู้ฟังในขณะนั้นๆ

กลุ่มของนักสังคมวิทยาและนักชาติพันธุ์วิทยา คือ แซคส์ เชกloff และ เจฟเฟอร์สัน (Sacks, Schegloff, and Jefferson, 1974) เป็นกลุ่มแรกๆ ที่ศึกษากระบวนการสนทนา การพูด พวกเขาถือว่ากระบวนการใช้ผลัดในการพูดเป็นระบบพื้นฐานที่สำคัญของการสนทนา

แซคส์และคณะพบว่า การเกิดของถ้อยคำในผลัดแรกที่เป็นของผู้พูดคนหนึ่งมีความสัมพันธ์กับถ้อยคำที่จะเกิดในผลัดต่อมาของผู้พูดอีกคนหนึ่ง เช่น การเกิดถ้อยคำที่เป็นคำถามในผลัดแรก บ่งชี้ว่าถ้อยคำที่จะเกิดในผลัดต่อมาจะเป็นคำตอบ ทำให้เกิดการศึกษาเรื่อง คู่ถ้อยคำ (adjacency pairs) ขึ้น

คู่ถ้อยคำ คือ ถ้อยคำหรือกลุ่มถ้อยคำที่มีความสัมพันธ์และต่อเนื่องกันของผู้พูด 2 คนซึ่งพูดได้ตอบกันในแต่ละผลัดในเวลาต่อเนื่องกัน คู่ถ้อยคำประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ ผลัดแรก (first pair part) และผลัดที่สอง (second pair part) โดยผลัดแรกเป็นถ้อยคำของผู้พูดคนหนึ่งที่เกิดก่อนในคู่ถ้อยคำ ในขณะที่ผลัดที่สองเป็นถ้อยคำของผู้พูดอีกคนหนึ่งที่เกิดหลังผลัดแรก เพื่อกล่าวได้ตอบถ้อยคำของผู้พูดคนก่อน ตัวอย่างของคู่ถ้อยคำ ได้แก่ การถามและการตอบ การทักทายและการทักทายตอบ และการเชื้อเชิญและการตอบรับคำเชิญ เป็นต้น

แต่ละผลัดของการพูดมีองค์ประกอบย่อยที่แซคและคณะ เรียกว่า หน่วยย่อยในผลัด (turn constructional unit : TCU) ซึ่งอาจจะเป็นคำ วลี หรือประโยคที่ประกอบกันเป็นผลัดในการพูดของผู้พูดหนึ่งคน ผลัดในการพูดแต่ละผลัดอาจจะมีหน่วยย่อยในผลัดเพียงหน่วยเดียวหรือหลายหน่วยก็ได้

ในผลัดที่มีหน่วยย่อยหลายหน่วยอาจจะมีการหยุดหรือเว้นระยะ เพราะผู้พูดต้องการหายใจ หรือต้องการนึกถึงสิ่งที่จะพูดต่อ หรือหยุดเพราะต้องการแสดงให้ผู้ร่วมสนทนาทราบว่าตนพูดจนจบความแล้ว ช่วงที่ผู้พูดหยุดนี้เป็นช่วงที่อาจจะเกิดการเปลี่ยนผลัดหรือสิทธิ์ในการพูด

จากผู้พูดคนหนึ่งไปยังผู้พูดอีกคนหนึ่งได้ จึงเรียกช่วงหยุดหรือเว้นระยะนี้ว่า จุดพึงเปลี่ยนผลัด (transition relevance place : TRP) ซึ่งเมย์ (Mey, 1993) กล่าวอธิบายการหยุดแบบนี้ไว้ดังนี้

“... there are natural breaks in every conversation : a speaker has to pause for breath, or runs out of things to say, or simply declares his or her contribution to be finished : all those points are technically called ‘transition relevance places’, or TRPs,”

(Mey, 1993 : 217)

ในจุดพึงเปลี่ยนผลัดนี้ ผู้ร่วมสนทนาค้างก็มีสิทธิ์ในการพิจารณาว่าผู้ใดควรจะมิตีสิทธิ์ในการพูดหรือรับผลัดในการพูดต่อไป แคลคัสและคณะเสนอว่าระบบผลัดโดยทั่วไปมีลักษณะดังนี้

- (1) หากผู้ที่กำลังพูดอยู่ได้เลือกผู้พูดคนต่อไปแล้ว เขาจะหยุดพูดและส่งผลัดให้ผู้พูดคนต่อไป ทำให้เกิดการรับผลัดขึ้น
- (2) หากผู้ที่กำลังพูดอยู่ไม่ได้เลือกผู้พูดคนต่อไป ผู้ร่วมสนทนาคนอื่นๆ ก็มีสิทธิ์ที่จะเลือกตนเองเป็นผู้พูดคนต่อไปได้ ใครเริ่มพูดก่อนย่อมมิตีสิทธิ์ในผลัดนั้นก่อน ซึ่งในกรณีนี้ทำให้เกิดการเริ่มผลัด
- (3) หากไม่มีผู้ร่วมสนทนาคนใดเลือกตนเองให้เป็นผู้พูดคนต่อไป ผู้ที่กำลังพูดอยู่ก็สามารถพูดต่อหรือดำเนินผลัดในการพูดต่อไปได้

นอกจากนี้ บางครั้งอาจเกิดการพูดซ้อนกัน (overlap) ได้ เนื่องจากผู้ร่วมสนทนาหลายคนต่างก็เลือกตนเองให้เป็นผู้พูดคนต่อไป ในขณะที่ผู้ที่กำลังพูดอยู่ก็เลือกตนเองให้เป็นผู้พูดคนต่อไปเช่นกัน จึงไม่หยุดพูดและไม่ส่งผลัด ทำให้เกิดการพูดซ้อนกันขึ้น

กระบวนการ ที่เกี่ยวข้องกับระบบผลัดในการพูดมี 5 กระบวนการ คือ การเริ่มผลัด การดำเนินผลัด การส่งผลัด การรับผลัด และการจัดจังหวะผลัดหรือการชิงผลัด ดังนี้

- (1) การเริ่มผลัด หมายถึง การที่ผู้ร่วมสนทนาคนใดคนหนึ่งเริ่มพูดขึ้นมา หากใครเริ่มพูดก่อนย่อมมิตีสิทธิ์พูดในผลัดนั้นก่อน และผู้ที่เริ่มผลัดก่อนจะมีสิทธิ์เลือกกว่าใครจะเป็น

ผู้พูดคนต่อไป การเริ่มพูดนี้อาจเป็นการพูดเพื่อเริ่มการสนทนา การเริ่มพูดหลังจากเกิดความเงียบระหว่างการสนทนา การเริ่มพูดเพื่อเปลี่ยนประเด็นในการสนทนา หรือการเริ่มพูดเพื่อเพิ่มแง่มุมหรือประเด็นอื่นในการสนทนาเรื่องเดิมก็ได้

(2) การดำเนินผลัด หมายถึง การที่ผู้พูดแสดงให้ผู้ร่วมสนทนาคนอื่นทราบว่าตนยังไม่ต้องการจบผลัดในการพูดและยังไม่ส่งผลัดให้แก่ผู้อื่น ทั้งที่อยู่ในช่วงที่สามารถเปลี่ยนผลัดในการพูดหรือจุดฟังเปลี่ยนผลัด (TRP) แล้วก็ตาม เนื่องจากผู้พูดต้องการจะพูดต่อ แม้ในบางครั้งผู้พูดไม่สามารถที่จะพูดออกมาได้ทันที แต่ผู้พูดก็แสดงการจงผลัดนั้นไว้ก่อน เนื่องจากกำลังเรียบเรียงความคิดหรือเรียบเรียงคำพูดที่ต้องการกล่าว

(3) การส่งผลัด หมายถึง การที่ผู้พูดแสดงการจบผลัดของคนและส่งผลัดหรือสิทธิในการพูดให้แก่ผู้ร่วมสนทนาคนอื่น เนื่องจากผู้พูดได้พูดจนจบความแล้ว ทั้งนี้ผู้พูดอาจจะเลือกผู้พูดคนต่อไปหรือไม่ก็ได้ หากผู้พูดไม่ได้เลือกผู้ร่วมสนทนาคนใดเป็นผู้พูดคนต่อไป ผู้ร่วมสนทนาคนอื่นก็มีสิทธิ์ที่จะเลือกตนเองเป็นผู้พูดคนต่อไป ในกรณีที่ผู้ที่กำลังพูดอยู่ได้เลือกผู้พูดคนต่อไปไว้แล้ว แต่ผู้คนนั้นไม่ได้ใช้สิทธิ์ในการพูด หรือในกรณีที่ผู้ที่กำลังพูดอยู่ไม่ได้เลือกผู้พูดคนต่อไป และไม่มีผู้ร่วมสนทนาคนใดเลือกตนเองเป็นผู้พูดคนต่อไป ผู้ที่กำลังพูดอยู่อาจจะพูดต่อหรือไม่ก็ได้ หากผู้ที่กำลังพูดอยู่ไม่ต้องการพูดต่อ การสนทนาจึงอาจจะจบลงเพียงเท่านั้น

(4) การรับผลัด หมายถึง การที่ผู้ร่วมสนทนาคนใดคนหนึ่งเริ่มพูดในจุดฟังเปลี่ยนผลัด (TRP) เพื่อได้ตอบสิ่งที่ผู้พูดคนก่อนได้พูดไว้ หรือเพื่อกล่าวถ้อยเมื่อได้รับเลือกให้เป็นผู้พูดคนต่อไป

(5) การขัดจังหวะผลัดหรือการชิงผลัด หมายถึง การที่ผู้ร่วมสนทนาซึ่งยังไม่มีสิทธิ์ในผลัดนั้นต้องการผลัดในการพูด และพยายามที่จะพูดแทรกขึ้นมาในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูดอยู่ เพื่อให้ผลัดหรือสิทธิ์ในการพูดเป็นของตนเอง ทำให้เกิดการพูดซ้อนกันขึ้น บางครั้งพบว่าผู้พูดอาจขัดจังหวะผลัดของตนเองเพื่อแก้ไขคำพูดของตนเองที่พูดไปแล้วก่อนหน้านั้น

นอกจากนิยามและลักษณะของการสนทนาที่ได้นำมาสรุปไว้แล้วนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องดัชนีปริจเฉทซึ่งมักจะพบในการสนทนาและมีบทบาทสำคัญในการทำให้ถ้อยคำที่เรากล่าวออกมามีความสัมพันธ์กัน มีความเป็นเอกภาพ และช่วยบ่งชี้การตีความถ้อยคำในบริบท การสื่อสารทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ

2.2 ดัชนีปริจเฉท (discourse marker)

ชิฟฟริน (Schiffirin, 1987) และเชฟ (Chafe, 1994) เป็นผู้ที่สนใจศึกษาภาษาในระดับปริจเฉทเหมือนกัน ชิฟฟรินเรียกหน่วยย่อยในปริจเฉทว่า หน่วยถ้อย (unit of talk) ในขณะที่เชฟเรียกหน่วยย่อยในปริจเฉทว่า หน่วยทำนองเสียง (intonation unit) เนื่องจากเขาใช้ลักษณะทางเสียงเป็นเกณฑ์ในการจำแนกหน่วยย่อยในปริจเฉท อย่างไรก็ตามทั้งคู่สนใจศึกษารูปภาษาในภาษาอังกฤษที่ทำหน้าที่เป็นดัชนีปริจเฉทเหมือนกัน

ชิฟฟริน (1987 : 31 -32)¹⁴ ผู้ซึ่งศึกษาดัชนีปริจเฉท (discourse marker) ในภาษาอังกฤษ เช่น *well, I mean, oh, and, because* และ *you know* กล่าวว่า ดัชนีปริจเฉทเป็นรูปภาษาที่ปรากฏในตำแหน่งต้นหรือตำแหน่งท้ายของหน่วยถ้อย (unit of talk) โดยไม่ได้เป็นองค์ประกอบทางวากยสัมพันธ์ของหน่วยถ้อยที่ปรากฏรวม

ชิฟฟรินกล่าวว่า ดัชนีปริจเฉทมีหน้าที่สำคัญในการทำให้ถ้อยคำที่เรากล่าวออกมา มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (contextual coordinates) ทำให้ผู้ร่วมสนทนาทราบว่าบริบทของการสนทนาเป็นอย่างไร และควรตีความถ้อยคำที่ได้ยินอย่างไร

“... markers function on different discourse planes provide us with clues to discourse context ... markers provide contextual coordinates for utterance to the local contexts in which utterances are produced and in which they are to be interpreted.”

(Schiffirin, 1987 : 326)

¹⁴ ดูข้อความที่ยกมาในภาคผนวก ก

ส่วนเราซึ่งศึกษาปริจเฉทในภาษาอังกฤษเช่นเดียวกับชิฟฟริน ได้ใช้ลักษณะทางเสียง คือ หน่วยทำนองเสียง (intonation unit) เป็นเกณฑ์ในการจำแนกหน่วยย่อยในปริจเฉท เราจัดรูปภาษาที่ชิฟฟรินเรียกว่าดัชนีปริจเฉทเป็นหน่วยทำนองเสียงประเภทหนึ่ง เรียกว่า *regulatory intonation unit* เขาอธิบายว่า หน่วยทำนองเสียงประเภทนี้ทำหน้าที่ในการกำหนดปฏิสัมพันธ์ (interaction) หรือความต่อเนื่องของสาระ (information flow) ดังนี้

“... those that have *regulatory* functions in the sense of regulating interaction or information flow.”

(Chafe, 1994 : 63)

เรา (1994 : 64) กล่าวว่า *regulatory intonation unit* แสดงหน้าที่ในปริจเฉทอย่างน้อยที่สุด 4 ประการ คือ

- (1) แสดงการเชื่อมโยงเนื้อหา (textual) เช่น and then และ well
- (2) แสดงการปฏิสัมพันธ์ (interactional) เช่น mhm และ you know
- (3) แสดงความนึกคิด (cognitive) เช่น let me see และ oh
- (4) แสดงการชี้แจงหรือการให้เหตุผล (validation) เช่น maybe และ I think

เรากล่าวว่า *regulatory intonation unit* ซึ่งเหมือนกับรูปภาษาที่ ชิฟฟรินศึกษา และเรียกว่า ดัชนีปริจเฉท (discourse marker) นี้มักปรากฏเป็นหน่วยทำนองเสียงเดี่ยวหรืออาจปรากฏเป็นหน่วยย่อยภายในหน่วยทำนองเสียงที่ใหญ่กว่าก็ได้

“Regulatory intonation units coincide to a large extent with the devices that have been discussed under the label *discourse markers* (Schiffrin, 1987), which often constitute intonation units in themselves, though they may also be expressed as parts of larger units.”

(Chafe, 1994 : 64)

2.3 การศึกษาคำขึ้นประิณฑในภาษาไทย

การศึกษาคำขึ้นประิณฑในภาษาไทย สามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มผู้ศึกษาในระดับประโยค และกลุ่มผู้ซึ่งศึกษาในระดับประิณฑ

2.3.1 การศึกษาคำขึ้นประิณฑในภาษาไทยในระดับประโยค

ผู้ศึกษาคำขึ้นประิณฑในระดับประโยค ได้แก่ นอธ (Noss, 1964) เฮนเดอร์สัน (Henderson, 1970) อมรา ภมรบุตร (Bhamoraput, 1972) คุก (Cooke, 1989) รุ่งอรุณ ทิมซุณหเถียร (2527) รุ่งอรุณ ทิมซุณหเถียรและวิไลวรรณ สมโตภณ (2531) และ เปรมจิต ฆนะวงศ์ (2528) ดังนี้

นอธ (Noss, 1964) ศึกษาาระบบไวยากรณ์ไทยทั้งระบบจากข้อมูลภาษาไทยที่เป็นภาษาพูดมาตรฐาน โดยใช้การปรากฏและการปรากฏร่วมเป็นเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ของคำจากงานวิจัยของเขา พบรูปภาษาประเภทหนึ่งเรียกว่า หน่วยเสริมประโยค (sentence particle) ซึ่งเป็นหน่วยคำไม่อิสระ (bound lexeme) ปรากฏเป็นองค์ประกอบสุดท้ายของประโยค และแสดงหน้าที่เป็นองค์ประกอบร่วมของประโยคทั้งประโยค เช่น นะ ฤ ฤะ และ กริบ เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบรูปภาษาที่ทำหน้าที่เป็นคำขึ้นประิณฑได้ตามคำจำกัดความของชิฟฟริน (Schiffirin, 1987) ปรากฏในหมวดคำอื่นๆ ของนอธด้วย คือ หมวดคำสันธาน (conjunction) เช่น แล้ว ด้ว ึ่ง ซึ่งนอธจัดอยู่ในกลุ่มหน่วยคำไม่อิสระ หมวดคำอุทาน (interjection) เช่น อ้าว แหม ไอ้โฮ หมวดคำโต้ตอบ (response) เช่น เออ อ้อ เหรอ ซึ่งนอธจัดให้อยู่ในกลุ่มหน่วยคำอิสระ (bound lexeme)

เฮนเดอร์สัน (Henderson, 1970) ซึ่งศึกษาลักษณะทำนองเสียง (prosodies) ในภาษาไทยที่เป็นภาษาพูด เรียกคำกลุ่มหนึ่งที่ปรากฏท้ายวลีหรือประโยค เช่น ฤะ และ ฤ ว่า คำเสริม (particle) เฮนเดอร์สันกล่าวว่า คำเสริมเหล่านี้มีคุณสมบัติพิเศษ คือ ช่วยเสริมความหมายบางอย่างให้แก่ประโยคทั้งประโยค เช่น แสดงการถาม ทำให้ประโยคคำสั่งนุ่มนวลขึ้น หรือบ่งบอกสถานะทางสังคมและเพศของผู้พูด ซึ่งเขาเรียกคุณสมบัตินี้ว่า ทำนองเสียงประโยค (sentence tone)

อมรา ภมรบุตร (Bhamoraput, 1972) ศึกษาคำลงท้าย (final particles) ในภาษาไทยโดยให้คำจำกัดความของคำลงท้ายว่าเป็นรูปภาษาที่ปรากฏในตำแหน่งสุดท้ายของประโยค สามารถปรากฏหน้าอนุภาคย้หลักและอนุภาคย้รองและปรากฏหน้าการหยุดเว้นระยะ

(pause) ทำหน้าที่ในการเสริมความหมายของประโยคทั้งประโยค อาจแสดงมาตาของประโยค เพศ หรือสถานะทางสังคมของผู้พูดและผู้ฟัง ตลอดจนแสดงอารมณ์ความรู้สึกของผู้พูด เช่น ตกใจ สงสัย และสนิทสนม เป็นต้น อมราแบ่งคำลงท้ายออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

1) คำลงท้ายแสดงความหนักแน่นของประโยค (intensifying particle) ปรากฏในตำแหน่งแรก ในกรณีที่ปรากฏร่วมกับคำลงท้ายอื่นๆ เช่น เก่งจังเลย สบายไป

2) คำลงท้ายแสดงการเน้น (emphasizing particle) มักปรากฏหลังคำลงท้ายที่แสดงความหนักแน่นของประโยค เช่น สนุกดีจังเลย หนังสนุกออก

3) คำลงท้ายแสดงการโน้มน้าวหรือย้า (hortative particle) มักปรากฏกับประโยค คำสั่ง อ้อนวอน ชักชวน หรือบังคับ และอาจปรากฏตามหลังคำลงท้ายแสดงการเน้น เช่น บู่จริงเชียว ไปด้วยกันเถอะนะ

4) คำลงท้ายแสดงการชี้เฉพาะ (definite particle) จะปรากฏหลังคำลงท้ายแสดงการโน้มน้าวหรือย้า แต่จะปรากฏหน้าคำลงท้ายแสดงการถาม (question particle) เช่น ชอบอันนี้มากเรียวก๊ะ จริงติแยะ

5) คำลงท้ายแสดงการถาม (question particle) ปรากฏร่วมกับประโยคบอกเล่า ทำให้ประโยคบอกเล่าเป็นประโยคคำถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ เช่น ตกลงคิมั๊ย หิวหรือ

6) คำลงท้ายหลังประโยคคำถาม (post-question particle) มีคำเดียว คือ เกล้า ซึ่งมีรูปแปรเป็น ถี่ะ และ ถา ทำให้การถามดูนุ่มนวลขึ้น แต่บางครั้งอาจแสดงว่าผู้พูดกำลังรำคาญ เช่น อะไรอีกถี่ะ พูดมาเถเกล้า

7) คำลงท้ายแสดงสถานภาพ (status particle) ที่ผู้พูดเลือกใช้ตามเพศและฐานะทางสังคมของผู้พูดและผู้ฟัง ได้แก่ คำลงท้ายแสดงความสุภาพ คำลงท้ายแสดงความไม่สุภาพ และคำลงท้ายประกอบการเรียกบุคคล เช่น คะ ครับ ยะ วะ เป็นต้น

คุก (Cooke, 1989) ศึกษาหน่วยเสริมประโยค (sentence particle) ในภาษาไทย โดยใช้ตำแหน่งในการปรากฏเป็นเกณฑ์ในการศึกษาเช่นเดียวกับนอต เขากล่าวว่าหน่วยเสริมประโยคเป็นรูปภาษาที่มักปรากฏในตำแหน่งสุดท้ายของประโยค และอาจปรากฏเรียงต่อกันได้ประมาณ 1 ถึง 6 หน่วย อย่างไรก็ตามหน่วยเสริมประโยคอาจจะปรากฏในตำแหน่งกลางประโยคได้ แต่จำนวนในการปรากฏร่วมอาจจะน้อยกว่าที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายประโยค หน่วยเสริมประโยคทำหน้าที่ขยายประโยคทั้งประโยค และแสดงอารมณ์ ความรู้สึกของผู้พูด (emotive expressiveness) เขาพบว่าหน่วยเสริมประโยคมีรูปแปรที่หลากหลายกว่ารูปภาษาประเภทอื่น โดยที่แต่ละรูปแปรยังคงรักษาความหมายพื้นฐาน (underlying meaning) เดิมอยู่ แต่จะเพิ่มการสื่อความหมายเพิ่มเติมเกี่ยวกับบริบททางสถานการณ์ที่โดยค่านั้นปรากฏในขณะนั้น

นอกจากนี้ ถูกได้แบ่งประเภทของหน่วยเสริมประโยคตามหน้าที่ทางอรรถศาสตร์หรือปริบทออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ คือ หน่วยเสริมประโยคแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง หน่วยเสริมประโยคแสดงการเรียกร้องปฏิกิริยาตอบสนองจากผู้ฟัง หน่วยเสริมประโยคแสดงการตอบสนองจากผู้ฟัง และหน่วยเสริมประโยคแสดงปริบททางสถานการณ์

รุ่งอรุณ ทิมชุมเหเถียร (2527) ซึ่งศึกษาคำลงท้ายในภาษาถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ และรุ่งอรุณ ทิมชุมเหเถียรและวิไลวรรณ สมโตภณ (2531) ซึ่งศึกษาคำลงท้ายในภาษาถิ่นจังหวัดขอนแก่น เน้นการศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะทางเสียงกับความหมายของคำลงท้าย งานวิจัยทั้งสองงานนี้ให้คำจำกัดความของคำลงท้ายว่า เป็นคำที่มีตำแหน่งอยู่ท้ายประโยค ทำหน้าที่ช่วยเสริมความหมายของประโยคทั้งประโยค โดยนอกเจตนาและท่าทีของผู้พูดว่าผู้พูดต้องการอะไรและมีความรู้สึกเช่นไร นอกจากนี้ยังเสริมความหมายของประโยคโดยการบอกสถานภาพระหว่างผู้พูดและผู้ฟังว่าสมอกันหรือสนิทสนมกันหรือไม่เพียงใด จากการศึกษาพบว่า ลักษณะทางอรรถศาสตร์จะแสดงความหมายหลักของคำลงท้าย ส่วนลักษณะทางเสียงคือ ระดับความสูงต่ำของเสียงจะเป็นสิ่งสำคัญในการแสดงความหมายย่อยที่แตกต่างกันออกไป ในขณะที่ความถี่ยาวของพยางค์ และลักษณะของเส้นเสียงในการลงท้ายพยางค์จะเป็นส่วนช่วยในการแยกความหมายย่อยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น งานวิจัยทั้งสองชิ้นนี้แบ่งคำลงท้ายออกเป็น 6 ประเภท คือ คำลงท้ายแสดงความหมายในการขัดแย้ง คำลงท้ายในการแสดงความหมายในการชักชวนขอร้อง คำลงท้ายแสดงความหมายในการตั้งหรือดักเตือน คำลงท้ายแสดงความหมายในการคาดคะเน คำลงท้ายแสดงความหมายในการบอกข้อมูล และคำลงท้ายแสดงความหมายในการแสดงความสุภาพ

เปรมจิต ชนะวงศ์ (2528) ซึ่งศึกษาภาษาถิ่นนครศรีธรรมราชและเรียกูปภาษาที่จัดเป็นดัชนีปริงเฉทว่า คำลงท้ายประโยค กล่าวว่าคำลงท้ายประโยคเป็นคำที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค และถูกใช้เพื่อสื่ออารมณ์ ความรู้สึกของผู้พูด หรือเพื่อต้องการให้คำพูดสะดุดตวยไม่ห้วนหรือสั้นจนเกินไป นอกจากนี้คำลงท้ายสามารถแสดงให้เห็นถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น และการใช้คำลงท้ายในภาษาถิ่นนครศรีธรรมราชจะต้องคำนึงถึงวัยตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด - ผู้ฟังด้วย

งานวิจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้นล้วนเป็นการศึกษาในระดับวากยสัมพันธ์ คือ ศึกษาจากประโยค ต่อไปนี้ผู้วิจัยจะเสนองานวิจัยที่ศึกษาคำกลุ่มนี้ในระดับปริงเฉท

2.3.2 การศึกษาดัชนีปริจเฉทในภาษาไทยในระดับปริจเฉท

ผู้ที่ศึกษาดัชนีปริจเฉทในภาษาไทยในระดับปริจเฉท คือ ศึกษาจากบทสนทนา ได้แก่ วัชรพล บุพนิมิตร (2539) ปัทมา วศวานนท์ (2539) จตุพร กลั่นเรืองแสง (2539) และศรัณยา รัตนเสนา (2540) โดยทั้งสี่ท่านนี้ศึกษาโดยใช้กรอบทฤษฎีของชิฟฟริน (1987)

งานวิจัยของวัชรพล บุพนิมิตรเป็นการศึกษาดัชนีปริจเฉทที่ปรากฏในข้อมูล การสนทนาภาษาไทยกรุงเทพฯ ในขณะที่ปัทมา วศวานนท์เลือกศึกษาเฉพาะดัชนีปริจเฉท น ที่ปรากฏในข้อมูลการสนทนาภาษาไทยกรุงเทพฯ เพียงดัชนีเดียว ส่วนจตุพร กลั่นเรืองแสง ศึกษาดัชนีปริจเฉทในภาษาไทยชัยภูมิ งานวิจัยทั้ง 3 ชิ้นสามารถแบ่งดัชนีปริจเฉทออกเป็น 5 กลุ่มตามการแสดงหน้าที่ในระนาบต่างๆ 5 ระนาบตามทฤษฎีของชิฟฟริน คือ ระนาบ โครงสร้างเนื้อความ ระนาบโครงสร้างผลิต ระนาบโครงสร้างวัจนกรรม ระนาบกรอบ ผู้ร่วมสนทนา และระนาบสถานะของเนื้อหา

ส่วนศรัณยา รัตนเสนา (2540) ซึ่งศึกษาดัชนีปริจเฉทในภาษาไทยนครศรีธรรมราช เน้นศึกษาเฉพาะดัชนีปริจเฉทที่ปรากฏเฉพาะในภาษาไทยนครศรีธรรมราชเท่านั้น และพบว่ามี ดัชนีปริจเฉทที่ทำหน้าที่หลักในระนาบต่างๆ เพียง 4 ระนาบ คือ ระนาบโครงสร้างเนื้อความ ระนาบโครงสร้างผลิต ระนาบโครงสร้างวัจนกรรม และระนาบสถานะของเนื้อหา

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากงานวิจัยทั้งสี่ชิ้นข้างต้น ยึดกรอบทฤษฎีของชิฟฟริน ซึ่งมองว่าปริจเฉทประกอบไปด้วยโครงสร้าง (structure) ต่างๆ ดังที่ชิฟฟรินแบ่งออกเป็นระนาบ 5 ระนาบ มีบางระนาบที่มีความซ้ำซ้อนกัน คือ ระนาบโครงสร้างผลิตและระนาบกรอบ ผู้ร่วมสนทนา และมีบางระนาบที่ถูกแยกออกจากกันทั้งที่เป็นเรื่องที่ว่าด้วยสาระที่ผู้พูดต้องการ นำเสนอ คือ ระนาบโครงสร้างเนื้อความ และระนาบสถานะของเนื้อหา ซึ่งจะได้อีกด้วยโดย ละเอียดต่อไปในหัวข้อ 2.4 ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาจากกรอบทฤษฎีของเพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์ (Peansiri Vongvipanond, 1998) ซึ่งปรับเปลี่ยนมาจากทฤษฎีของชิฟฟริน เพื่อให้เหมาะสมกับการวิเคราะห์ภาษาไทยมากยิ่งขึ้น ในหัวข้อ 2.4 ต่อไปนี้ ผู้วิจัยได้เสนอทฤษฎีปริจเฉทของ ชิฟฟรินและเพียรศิริ ตลอดจนเหตุผลในการเลือกใช้ทฤษฎีปริจเฉทของเพียรศิริในการวิจัยครั้งนี้

2.4 กรอบทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์ดัชนีปริงเฉท

การวิเคราะห์ดัชนีปริงเฉทครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้กรอบทฤษฎีของเพียร์รี วงศ์วิพานนท์ (Vongvipanond, 1998) ซึ่งปรับเปลี่ยนมาจากทฤษฎีการวิเคราะห์ปริงเฉทของ ชิฟฟริน (Schiffirin, 1987) เนื่องจากแต่เดิมชิฟฟรินมองว่า ปริงเฉทเป็นระนาบหรือโครงสร้างที่ค่อนข้างแยกออกจากกัน และชิฟฟรินไม่ได้เน้นเรื่องหน้าที่ของดัชนีปริงเฉทในการแสดงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ร่วมสนทนามากนัก แต่เพียร์รีมองว่า ปริงเฉทเป็นกระบวนการที่เป็นพลวัต (dynamic process) หรือกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่งและมีการประสานสัมพันธ์กันอย่างสอดคล้อง และต่อเนื่องตลอดเวลา นอกจากนี้ดัชนีปริงเฉทยังมีหน้าที่สำคัญในการปรับความสอดคล้องของทัศนคติของผู้ร่วมสนทนาด้วย อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะกล่าวถึงทฤษฎีของเพียร์รี ผู้วิจัยจะกล่าวถึงทฤษฎีของชิฟฟรินก่อน ดังนี้

2.4.1 กรอบทฤษฎีของชิฟฟริน (Schiffirin, 1987)

ชิฟฟรินตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับภาษาไว้ 4 ประการ คือ ภาษาเกิดในบริบท ภาษาขึ้นอยู่กับบริบท ภาษาถูกใช้ในการสื่อความหมาย และภาษาถูกสร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร ในการสนทนานั้นจะต้องมีผู้ร่วมสนทนาอย่างน้อย 2 คนแลกเปลี่ยนบทบาทในการเป็นผู้พูดและผู้ฟังซึ่งจะทำให้เกิดผลัดในการพูด โดยผู้ร่วมสนทนาจะเสนอสาระที่ต้องการสื่อรวมทั้งเจตนาในการกล่าวถ้อยคำนั้นๆ ในรูปของเนื้อความหรือความนำเสนอ (proposition)

ชิฟฟรินเสนอรูปแบบทฤษฎีปริงเฉทซึ่งประกอบด้วยระนาบต่างๆ 5 ระนาบ ดังนี้

2.4.1.1 ระนาบโครงสร้างผลัด (exchange structure) เป็นผลมาจากกระบวนการที่ผู้ร่วมสนทนามีการแลกเปลี่ยนบทบาทหรือเปลี่ยนผลัดในการสนทนากัน เช่น การถามและการตอบ ระนาบนี้มีหน่วยที่สำคัญ คือ หน่วยผลัดในการพูด (turn) ซึ่งภายในหน่วยผลัดมีองค์ประกอบย่อยที่แซคและคณะ (Sacks et al., 1974) เรียกว่า หน่วยย่อยในผลัด (turn constructional unit : TCU) ซึ่งอาจจะเป็นคำ วลี หรือประโยคที่ประกอบกันเป็นผลัดในการพูดครั้งหนึ่งๆ ของผู้พูดหนึ่งคนดังได้กล่าวไว้ข้างต้น

2.4.1.2 ระนาบโครงสร้างวัจนกรรม (action structure) เป็นโครงสร้างที่แสดงลำดับวัจนกรรม (speech act) ในการสื่อสารของผู้พูดที่มีความสัมพันธ์กับเจตนาของผู้พูดคนก่อน และผู้พูดคนต่อไปอย่างไร กล่าวคือ ผู้พูดเจตนาที่จะทำอะไรในการใช้รูปภาษานั้นๆ ในอันที่จะตอบสนองต่อด้วยคำของผู้พูดคนก่อน และก่อให้เกิดด้วยคำของผู้พูดคนต่อไป มีวัจนกรรมใดที่ผู้พูดตั้งใจให้เกิดขึ้น และมีวัจนกรรมใดเกิดขึ้นหลังจากพูดไปแล้ว

ระนาบนี้มีหน่วยสำคัญซึ่งจิปพินเรียกว่า การกระทำ (act) หรือที่ออสติน (Austin, 1962) และเซิร์ล (Searle, 1969) เรียกว่า วัจนกรรม (speech act)

สำหรับออสติน การกล่าวด้วยคำไม่ได้เป็นเพียงการเสนอเนื้อความหรือความนำเสนอ (proposition) เท่านั้น แต่ยังเป็นการใช้ภาษาเพื่อก่อให้เกิดการกระทำ ได้แก่ การกระทำทางกาย (physical action) การกระทำทางใจ (mental action) หรือแม้แต่การกระทำที่ทำให้เกิดการกล่าวด้วยคำต่อไป ออสตินยกตัวอย่างการกล่าวด้วยคำของเจ้าป่าในพิธีสมรสแบบคริสเตียน ซึ่งกล่าวว่า "I do." ว่า ด้วยคำนี้มีได้เป็นเพียงการประกาศเท่านั้น แต่ยังเป็นการยอมรับผู้ที่จะมาเป็นภรรยาและยอมรับสถานภาพของตนซึ่งเปลี่ยนไป คือ สมรสแล้วด้วย ออสตินเรียกด้วยคำประเภทนี้ว่า ด้วยคำแสดงการกระทำ (performative utterance) ทั้งนี้เขา กล่าวว่า การกล่าวด้วยคำประเภทนี้จะก่อให้เกิดการกระทำขึ้นจริงก็ต่อเมื่อมีการกล่าวด้วยคำในสถานการณ์ที่เหมาะสม เช่น ชายที่จะมากล่าวว่า "I do." ใช้นั้นต้องเป็นบุคคลที่ไม่ได้มีภรรยาอยู่แล้ว

ออสตินกล่าวว่า การกล่าวด้วยคำประเภทนี้ประกอบด้วย การกระทำ 3 ประการ คือ

- (1) การกล่าวด้วยคำ (locutionary act) หรือการพูด
- (2) การแสดงเจตนาของผู้พูดหรือ วัจนกรรม (illocutionary act)

เช่น การแจ้งให้ทราบ

(3) วัจนผล (perlocutionary act) หรือสิ่งที่เกิดขึ้นหลังการกล่าวด้วยคำไปแล้ว (Austin, 1962 : 5, 109)

เซิร์ลศึกษาวัจนกรรมเช่นกัน แต่เขาไม่ได้ให้ความสำคัญกับวัจนผล เขามองว่าการกล่าวด้วยคำทุกด้วยคำส่วนก่อให้เกิดการกระทำได้โดยการแสดงเจตนาของผู้พูด วัจนกรรมตามความเห็นของเซิร์ลจึงหมายถึงการกล่าวด้วยคำเพื่อสื่อเจตนาของผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง เขากล่าวว่าในการกล่าวด้วยคำนั้นประกอบด้วย การกระทำ 3 ประการ คือ

- (1) การกล่าวด้วยคำ (utterance act) หรือการพูด
- (2) การเสนอความ (propositional act) หรือการสื่อความหมายของ

ด้วยคำ

(3) การแสดงเจตนา (illocutionary act) หรือการแสดงเจตนาใน การกล่าวถ้อยคำ เช่น การยืนยัน การถาม และการตั้ง เป็นต้น (Searle, 1969 : 22 - 26)

2.4.1.3 ระนาบโครงสร้างเนื้อความ (ideational structure) เป็นโครงสร้างซึ่งประกอบด้วยหน่วยทางอรรถศาสตร์ คือ เนื้อความ หรือ ความนำเสนอ (proposition) หรือที่ชิฟรินเรียกว่า ความคิด (idea) ชิฟรินเสนอว่าระนาบโครงสร้างเนื้อความประกอบด้วยความสัมพันธ์ 3 ประเภท คือ

(1) ความสัมพันธ์ที่เป็นการเชื่อมโยงความ (cohesive relations) ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อมีการตีความหน่วยทางภาษาที่เกิดขึ้นร่วมกันในปริงเฉท

(2) ความสัมพันธ์ของเรื่องที่กำลังกล่าวถึง (topic relations) ซึ่งได้แก่การจัดองค์ประกอบของหัวเรื่อง (topics) และหัวเรื่องย่อย (subtopics) ในเรื่องที่กำลังกล่าวถึง

(3) ความสัมพันธ์ทางหน้าที่ (functional relations) ระหว่างความคิด (ideas) หรือเนื้อความ (proposition) ที่ต้องการสื่อ เช่น ในปริงเฉทที่เป็น การพรรณนา (explanatory discourse) เนื้อความบางเนื้อความทำหน้าที่เป็นตัวอย่างให้แก่เนื้อความที่เป็น การกล่าวโดยทั่วไป (generalization)

ระนาบนี้สอดคล้องกับแนวคิดของฮาลลiday (Halliday, 1976) ซึ่งเสนอว่าภาษาถูกสร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร และภาษามีหน้าที่หลัก (metafunction) 3 ประการคือ

(1) หน้าที่ในการแสดงเนื้อความ (ideational metafunction) ภาษาถูกสร้างขึ้นเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์หรือความคิดของผู้พูด โดยพิจารณาว่าเกิดกระบวนการ (process) ไດขึ้น เช่น เป็นกระบวนการที่แสดงอาการ (behavioral process) เช่น ถอนหายใจ หรือเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับถ้อยคำ (verbal process) เช่น พูด และผู้ร่วมเหตุการณ์ (participants) มีบทบาทเช่นไร เช่น เป็นผู้รู้สึก (sensor) เช่น ขอบ หรือ เป็นผู้กระทำ (actor) เช่น ในประโยค "พ่อให้เงินฉัน" นั้น พ่อ เป็นผู้กระทำ เป็นต้น

(2) หน้าที่ในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ (interpersonal metafunction) ภาษาถูกใช้เพื่อแสดงความสัมพันธ์ทางสังคม ลักษณะของปัจเจกชน อารมณ์และความรู้สึกของผู้พูด เช่น การแสดงความตกใจ นอกจากนี้ภาษายังแสดงบทบาทของผู้พูดในการสนทนาด้วย เช่น เป็นผู้ถาม หรือ เป็นผู้ตอบ

(3) หน้าที่ในการเรียบเรียงความ (textual metafunction) ในการเสนอเนื้อความ ผู้พูดจะทำการจัดลำดับเนื้อความว่าจะให้เนื้อความส่วนใดเป็นหัวเรื่อง (theme) และเนื้อความ

ส่วนใดเป็นรายละเอียดของเรื่อง (theme) โดยหัวเรื่องเป็นส่วนที่เป็น ความรู้เก่า (given) ในขณะที่รายละเอียดของเรื่องเป็นเนื้อความส่วนที่เป็นความรู้ใหม่ (new) ซึ่ง ผู้พูดคาดว่าผู้ฟังยังไม่ทราบมาก่อน

2.4.1.4 ระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนา (participation framework) เป็นระนาบที่แสดงความสัมพันธ์และบทบาทระหว่างผู้ร่วมสนทนาซึ่งได้แก่ ผู้พูด (speaker) และผู้ฟัง (hearer) จิฟฟรินรับแนวคิดเรื่องนี้มาจากกอฟฟีแมน (Goffman, cited in Schiffrin, 1987 : 27) ซึ่งเสนอรูปแบบของการสนทนาออกเป็น 2 ส่วน คือ การส่งสาร (production formats) และการรับสาร (reception formats) ซึ่งได้แก่ ผู้พูดและผู้ฟังตามลำดับ นอกจากนี้จิฟฟรินยังได้กล่าวว่า ระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนาเป็นระนาบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและถ้อยคำที่กล่าว กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ระนาบนี้เป็นระนาบที่แสดงทัศนคติของผู้พูดต่อสิ่งที่กล่าวด้วย

2.4.1.5 ระนาบสถานะของเนื้อหา (information state) เป็นระนาบที่กล่าวถึงสมมติฐานของผู้พูดเกี่ยวกับสถานะของสารที่ผู้พูดต้องการถือว่า ผู้ฟังมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว (given) หรือผู้ฟังยังไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นมาก่อน (new) จิฟฟรินได้รับแนวคิดนี้มาจากฮาลลiday (Halliday, 1976) ผู้ซึ่งเสนอแนวคิดเรื่องหน้าที่ในการเรียบเรียงความของภาษา (textual metafunction) ดังได้กล่าวไปแล้วข้างต้น เชฟ (Chafe, 1994) เป็นผู้ที่ศึกษาเรื่องสถานะของสาร แต่เขาไม่เห็นด้วยกับการแบ่งสถานะของสารออกเป็น 2 ประเภท คือ ความรู้เก่า (given) และความรู้ใหม่ (new) เขากล่าวว่าในขณะที่มีการสนทนานั้น ผู้พูดไม่เพียงแต่คำนึงถึงความรู้ของตัวเองเท่านั้น แต่ผู้พูดยังคำนึงถึงความรู้ในส่วนของผู้ฟังด้วยเช่นกัน เชฟเสนอการแบ่งสถานะของสารออกเป็น 3 ประเภท คือ

(1) สถานะของสารแบบนิกอยู่ (active information) เป็นสถานะของสารที่ผู้พูดคาดว่าผู้ฟังกำลังนึกถึงเรื่องนั้นอยู่

(2) สถานะของสารแบบนิกออก (semiaactive information) เป็นสถานะของสารที่ผู้พูดคาดว่าผู้ฟังไม่ได้นึกถึงเรื่องนั้นในขณะที่ตนกำลังกล่าว แต่ผู้ฟังจะสามารถนิกออกหรือเข้าใจได้จากบริบททางภาษา สถานการณ์ ความรู้ทั่วไป หรือจากความทรงจำในเรื่องที่เคยพูดกันมาก่อน

(3) สถานะของสารแบบยังไม่รู้หรือนึกไม่ออก (inactive information) เป็นสถานะของสารที่ผู้พูดคาดว่าผู้ฟังไม่ได้นึกถึงเรื่องนั้นมาก่อนหรือยังไม่ทราบมาก่อน

จากกรอบทฤษฎีของชิฟฟรินข้างต้น จะเห็นว่าแม้ชิฟฟรินจะพยายามเสนอว่า ปริงเจตเกิดจากหน่วยหรือองค์ประกอบต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน แต่เนื่องจากชิฟฟรินเป็น นักภาษาศาสตร์ที่คุ้นเคยกับการศึกษาในทางวากยสัมพันธ์มาก่อน ชิฟฟรินจึงเสนอว่า ปริงเจต ประกอบไปด้วยโครงสร้าง (structure) ซึ่งการมองว่าปริงเจตมีลักษณะเป็นโครงสร้างนี้ ทำให้เห็นว่า แท้จริงแล้วชิฟฟรินยังคงมองว่าองค์ประกอบของปริงเจตมิได้มีลักษณะที่ประสานสัมพันธ์กันตามที่กล่าว แต่ปริงเจตประกอบไปด้วยโครงสร้างต่างๆ ที่แยกจากกันเป็นส่วนๆ ซึ่ง ทำให้ไม่สามารถอธิบายลักษณะที่แท้จริงของปริงเจตได้ เนื่องจากปริงเจตเป็น กระบวนการ (process) ที่เกิดขึ้นและมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ทฤษฎีปริงเจตที่เพียร์สรีเสนอในการวิจัยนี้

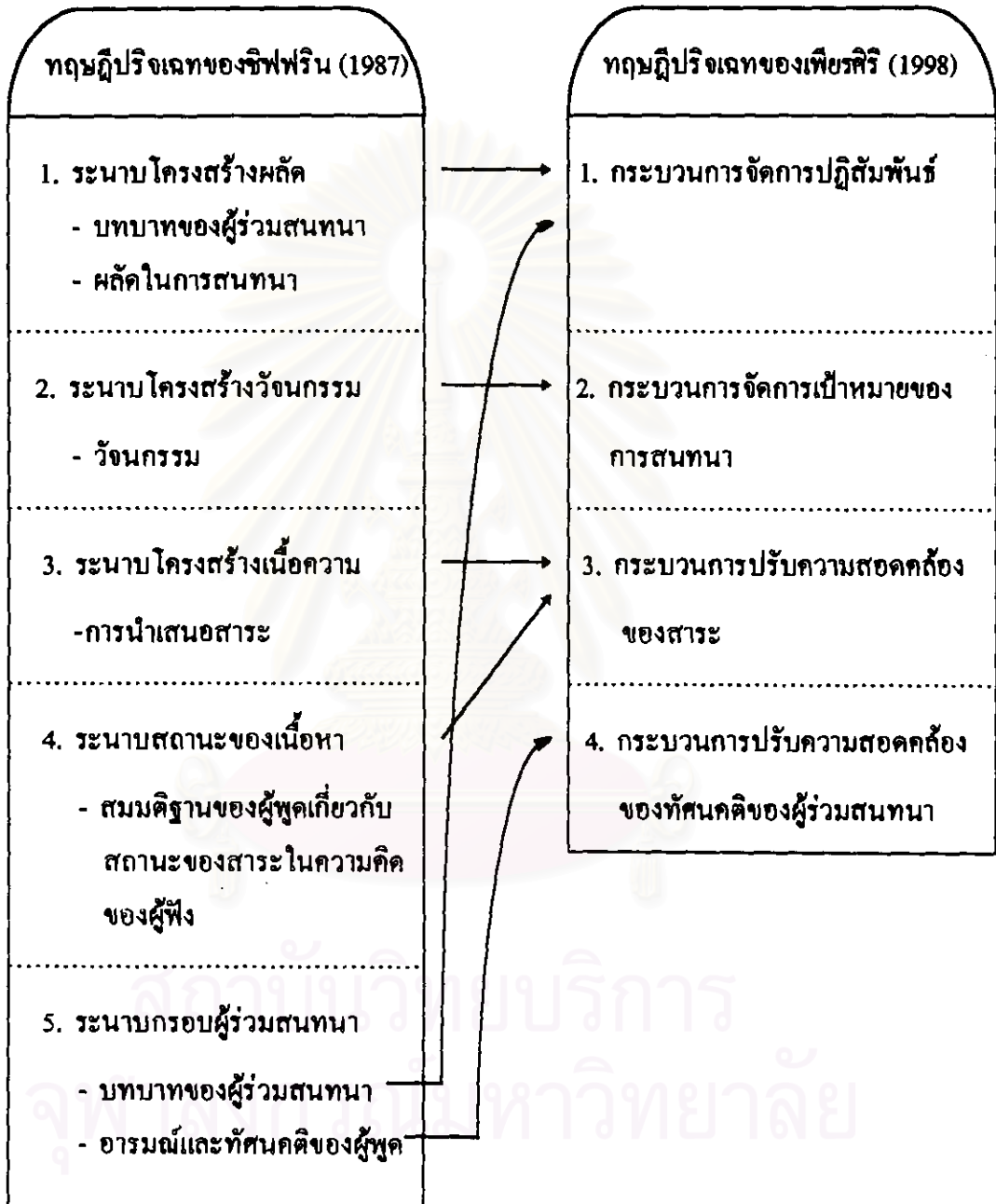
เพียร์สรีเสนอไว้ว่า ปริงเจตเป็นกระบวนการที่เป็นพลวัต (dynamic process) หรือ กระบวนการที่ไม่หยุดนิ่ง มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และกระบวนการต่างๆ ที่เกิดขึ้นใน ปริงเจตยังมีการประสานสัมพันธ์กันอย่างสอดคล้องและต่อเนื่องอีกด้วย

นอกจากผู้วิจัยจะเลือกทฤษฎีปริงเจตของเพียร์สรีด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีเหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ระบายต่างๆ ที่ชิฟฟรินเสนอนั้น บางระบายมีความซ้ำซ้อนกัน ในขณะที่บางระบายถูกแยกออกจากกัน กล่าวคือ ระบายกรอบผู้ร่วม สนทนาได้อธิบายเรื่องบทบาทของผู้ร่วมสนทนา ซึ่งซ้ำซ้อนกับระบายโครงสร้างผลิตที่ได้กล่าว ถึงเรื่องนี้ไว้อย่างชัดเจนอยู่แล้ว ในขณะที่ในส่วนที่ว่าด้วยการนำเสนอสาระนั้นถูกออกเป็น 2 ระบาย คือ ระบายโครงสร้างเนื้อหาและระบายสถานะของเนื้อหา ทั้งๆ ที่ความจริงแล้วทั้ง 2 ระบายที่ชิฟฟรินแยกออกมาต่างก็กล่าวถึงสิ่งเดียวกัน คือ สารหรือความคิดที่จะนำเสนอ ซึ่งควรจะนำมาวิเคราะห์ด้วยกัน

ต่อมาเพียร์สรีได้เสนอทฤษฎีปริงเจตใหม่ว่า ปริงเจตประกอบไปด้วยกระบวนการ ต่างๆ 4 กระบวนการ คือ กระบวนการจัดการปฏิสัมพันธ์ (interaction management process) ซึ่งว่าด้วยเรื่องบทบาทของผู้ร่วมสนทนาว่าใครจะเป็นผู้พูดและผู้ฟัง กระบวนการเป้าหมาย ของการสนทนา(goal management process) ซึ่งว่าด้วยเรื่องวัจนกรรมหรือเจตนาในการสื่อสาร กระบวนการปรับความสอดคล้องของสาร (informational alignment process) ซึ่งว่าด้วยเรื่อง สารและสถานะของสาร ซึ่งชิฟฟรินได้แยกออกจากกันมาไว้ด้วยกัน เพื่อความสะดวกใน การวิเคราะห์ และกระบวนการปรับความสอดคล้องของทัศนคติของผู้ร่วมสนทนา (attitudinal alignment process) ซึ่งว่าด้วยเรื่องอารมณ์และทัศนคติของผู้พูด

แผนภูมิที่ 1 คือไปนี้แสดงการเปรียบเทียบทฤษฎีปริงเจตของชิฟฟรินและ เพียร์สรี

แผนภูมิที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบทฤษฎีปริจเฉทของชิฟฟรินและเพียร์ศิริ

จากแผนภูมิที่ 1 ข้างต้น จะเห็นได้ว่าแม้รูปทฤษฎีปริจเฉทของเพียร์ศิริมีความคล้ายคลึงกับรูปทฤษฎีปริจเฉทของชิฟฟรินในหลายประการ แต่รูปทฤษฎีปริจเฉทของเพียร์ศิริมาจากการมองว่าปริจเฉทเป็นกระบวนการ ต่างจากชิฟฟรินที่มองว่าปริจเฉทเป็นโครงสร้าง เพียร์ศิริได้นำเรื่องบทบาทของผู้ร่วมสนทนาและผลิตในการสนทนา ซึ่งชิฟฟริน

ได้กล่าวถึงในระนาบโครงสร้างผลัด และระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนาอธิบายไว้ในกระบวนการจัดการปฏิสัมพันธ์ และนำเรื่องการนำเสนอสาระและสถานะของสาระที่ชิฟฟรินแยกออกเป็นระนาบโครงสร้างเนื้อความ และระนาบสถานะของเนื้อหาอธิบายไว้ด้วยกันในกระบวนการปรับความสอดคล้องของสาระ เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ นอกจากนี้เพียร์ศิริยังได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการที่เกี่ยวกับทัศนคติ และอารมณ์ของผู้ร่วมสนทนาด้วย คือ กระบวนการปรับความสอดคล้องของทัศนคติของผู้ร่วมสนทนา

แม้ชิฟฟรินจะ ได้กล่าวถึงเรื่องทัศนคติของผู้พูดไว้ในระนาบกรอบผู้ร่วมสนทนา แต่เป็นการกล่าวที่ค่อนข้างผิวเผิน เหตุผลประการหนึ่งสันนิษฐานว่าน่าจะมาจากการที่ชิฟฟรินศึกษาปริจเฉทในภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาที่ไม่มีเสียงวรรณยุกต์ แต่ใช้ทำนองเสียง (intonation) ในการสนทนาเพื่อสื่ออารมณ์และทัศนคติของผู้พูด ในขณะที่ภาษาไทยมีระดับเสียงวรรณยุกต์ และมีรูปแปรของรูปภาษาจำนวนมากที่ใช้สื่อถึงอารมณ์ และทัศนคติของผู้พูดได้ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า การใช้ทฤษฎีปริจเฉทของชิฟฟรินในการวิเคราะห์ภาษาไทยอาจจะไม่เหมาะสม และอาจทำให้ไม่สามารถอธิบายปริจเฉทการสนทนาในภาษาไทยได้เพียงพอ เนื่องจากธรรมชาติของภาษาไทยและภาษาอังกฤษนั้นต่างกันตามที่ได้กล่าวในข้างต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ทฤษฎีปริจเฉทที่เพียร์ศิริเสนอในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อจะได้สามารถวิเคราะห์และอธิบายกระบวนการ ตลอดจนกลไกต่างๆ ในภาษาไทยได้ครบถ้วน

ในหัวข้อ 2.4.2 ผู้วิจัยได้เสนอทฤษฎีปริจเฉทของเพียร์ศิริ พร้อมทั้งตัวอย่างรูปดัชนีปริจเฉทที่ทำหน้าที่ในกระบวนการต่างๆ ของปริจเฉท

2.4.2 กรอบทฤษฎีของเพียร์ศิริ วงศ์วิภาณนธ์ (Vongvipanond, 1998)

จากกรอบทฤษฎีของชิฟฟรินข้างต้น เพียร์ศิริได้นำมาประยุกต์และได้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างของหน้าที่ในปริจเฉทเสียใหม่ เพื่อให้สามารถอธิบายกลไกภาษาที่พบในภาษาไทยได้ครบถ้วน เพียร์ศิริเสนอไว้ว่าปริจเฉทประกอบไปด้วยกระบวนการต่างๆ 4 กระบวนการ คือ

2.4.2.1 กระบวนการจัดการปฏิสัมพันธ์ (interaction management process) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้ร่วมสนทนาและผลัดในการสนทนา เช่น การเริ่มผลัด การรับผลัด การส่งผลัด และการรักษาผลัด ซึ่งกระบวนการนี้ก็คือ ระนาบโครงสร้างผลัด (exchange structure) ของชิฟฟรินนั่นเอง

ตัวอย่างต่อไปนี้เป็น แสดงให้เห็นกระบวนการจัดการปฏิสัมพันธ์ โดยการให้

ก็ศพ ได้ใช้รูปภาษา *ʔe:*²¹¹ ในขณะที่กำลังนึกไม่ออก เมื่อนึกออกแล้ว จึงบอกกับ C ว่า จำนวนผู้เสียชีวิตมีจำนวนตามที่ C บอกจริงๆ

2.4.2.2 กระบวนการจัดการเป้าหมายของการสนทนา (goal management process) เป็นกระบวนการที่ผู้ร่วมสนทนาพยายามที่จะทำให้การสนทนาบรรลุเป้าหมาย หรือ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการสนทนา กระบวนการนี้เป็นเรื่องของวัจนกรรมและหน่วยย่อย ในผลัดการสนทนาของผู้ร่วมสนทนาแต่ละคน

ตัวอย่างต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นการจัดการเป้าหมายของการสนทนาโดยรูปภาษา *ʔe*³³ ในตัวอย่าง (3) แสดงการบอกให้ผู้ฟังปฏิบัติตามโดย C บอกให้ผู้ร่วมสนทนานั่งลง และ รูปภาษา *ne*³³ ในตัวอย่าง (4) แสดงการข้และการขอการสนับสนุนจากผู้ฟัง เพื่อให้ผู้ฟัง แสดงความเห็นด้วยว่าสิ่งที่ตนคิดและพูดนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง

ตัวอย่าง (3) บทสนทนาที่ 7 “ได้ร่วมไม้” (4)

C : ma:5 ma:5 . ma:5 nan6 *ʔe*³³ .
 มา มา มา นั่ง

ในตัวอย่างนี้ C กำลังเรียกผู้ร่วมสนทนาซึ่งกำลังเดินเข้ามาหาตนให้นั่งลง โดยการใช้รูปภาษา *ʔe*³³ ประกอบกับด้วยความที่กล่าว เพื่อแสดงวัจนกรรมการขอให้ผู้ฟังปฏิบัติตามที่ผู้พูดต้องการ

ตัวอย่าง (4) บทสนทนาที่ 5 “จิบชาวิสาสะ” (313 - 316)

A : pi:4 nan5 ni2, paj3 ti:ək raj1 *ʔe*²¹ ?
 ปี นั่ง นี้ ไป เรียน อะไร
 su:ək1 ma:k6 ? pha:5 sa:1 *ne*³³ .
 ส่วน มาก ภา ษา

B : pha:5 sa:1 kw:n3 /e.³³ . ha.³³ .
 ภา ษา ก่อน
 pha:5 sa:1 .
 ภา ษา

ในตัวอย่างนี้ A ถาม B ว่าคนที่ไปเรียนที่บิ๊นงั้นส่วนมากไปเรียนอะไรกัน เมื่อ B ตอบว่าไปเรียนภาษาก่อนแล้วจึงจะเรียนวิชาอื่นๆ A จึงถามย้ำและขอการสนับสนุนจาก B ว่า คนที่ไปเรียนที่บิ๊นงั้นนั้นมักจะไปเรียนภาษาก่อนเป็นอันดับแรก โดยใช้รูปภาษา *ก๑*^{๓๓} เพื่อให้เกิดความแน่ใจ

2.4.2.3 กระบวนการปรับความสอดคล้องของสาระ (informational alignment process) เป็นกระบวนการในการสร้างความรู้ร่วมกัน (common ground) และเอกภาพของสาระที่ผู้พูดต้องการจะสื่อกับผู้ร่วมสนทนา กระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่เป็นพลวัต (dynamic) ตลอดเวลาที่มีการสนทนา โดยมีเรื่องสมมติฐานของผู้พูดเกี่ยวกับสถานะของสาระ หรือสิ่งที่อยู่ในความนึกคิดของผู้ฟังมาเกี่ยวข้อง ซึ่งเพียรศิริได้นำแนวคิดเรื่องสถานะของสาระของเชฟ (Chafe, 1994) มาใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ สถานะของสาระแบบนี้กอยู่ (active information) สถานะของสาระแบบนี้กออก (semiactive information) และสถานะของสาระแบบยังไม่รู้หรือนึกไม่ออก (inactive information) ดังได้กล่าวไปแล้วข้างต้น

กระบวนการนี้เป็นรวมเอาสถานะ โครงสร้างเนื้อความ (ideational structure) ซึ่งเป็นการเรียบเรียงความและระนาบสถานะของสาระ (information state) ของซีฟรินมาไว้ด้วยกัน เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ เนื่องจากเป็นเรื่องที่กล่าวด้วยสาระเหมือนกัน

ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงให้เห็นกระบวนการปรับความสอดคล้องของสาระ โดยการใช้รูปภาษา *ro1*^{๔๕} ในตัวอย่าง (๕) แสดงให้ทราบว่าสถานะของสาระเป็นแบบยังไม่รู้ กล่าวคือ ผู้พูดคาดว่าสาระที่ตนต้องการกล่าวนั้น เป็นสิ่งที่ไม่ได้อยู่ในความนึกคิดของผู้ฟังในขณะนั้น และผู้ฟังเองก็คงนึกไม่ถึงเช่นกัน และรูปภาษา *ก๑*^{๓๓} ในตัวอย่าง (๖) แสดงสถานะของสาระแบบยังไม่รู้ กล่าวคือ ผู้พูดคาดว่าผู้ฟังไม่ได้นึกถึงเรื่องที่จะกล่าวและไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นมาก่อน

ตัวอย่าง (๕) บทสนทนาที่ ๕ “จิบชาวิสาสะ” (286 - 288)

B : ... to:k4 khem1 thi:8 nan2, maj2
 ดอก เสาเข็ม ที่ นั้น ไม่
 chaj6 wa:6 to:k4 sak1 dw:en3 khruŋ6 dw:en3 se:t1, maj2, pi:3
 ไข่ ว่า ดอก ตัก เคียน ครั้ง เคียน เสร็จ ไม่ ปี
 wa:6 *ro1*^{๔๕}
 กว่า

ในตัวอย่างนี้ B ทำให้ผู้ร่วมสนทนาฟังเรื่องการดอกเส้าเข็มที่โรงแรมแห่งหนึ่งว่า ใช้เวลานานเป็นปี ไม่ใช่แค่หนึ่งเดือนหรือเดือนครึ่งอย่างที่ผู้ร่วมสนทนาคิดกัน การใช้รูปภาษา *roʔ⁴⁵* ของผู้พูดแสดงสถานะของสาระแบบยังไม่รู้ กล่าวคือ ผู้พูดคาดว่าสาระที่ตนกล่าวเป็น ความรู้ใหม่สำหรับผู้ฟัง เพราะผู้ร่วมสนทนาคงนึกไม่ถึงว่าการดอกเส้าเข็มที่โรงแรมแห่งนั้นจะ ใช้เวลานานเป็นปี

ตัวอย่าง (6) บทสนทนาที่ 4 “ร้านน้ำชา” (132 - 134)

E : *ʔeː³⁶* _ ja:3 paj3 le:5 *ni³³* . man2 ke:3 maj2 ri:əŋ5 naŋ1 sw:1
 อย่า ไป จู มัน เกเร ไม่ เรียน หนังสือ
ni³³ . dek3 thi:6 man2 ju:3 khe:6 dek3 thi:6 man2 maj2 ri:əŋ5
 เด็ก ที่ มัน อยู่ ใกล้ เด็ก ที่ มัน ไม่ เรียน
 naŋ1 sw:1 *ni³³* , man2 ca4 chak7 paj3 lə:j5.
 หนังสือ มัน จะ ซักชวน ไป เลย

ในตัวอย่างนี้ E กล่าวว่าเด็กในตะแวงบ้านของคนตัวนี้เป็นเด็กเกเร ไม่เรียน หนังสือ และการที่เด็กไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมเช่นนั้น ก็จะถูกเด็กเกเรชักจูงไม่ให้เรียนหนังสือ ตามไปด้วย การใช้รูปภาษา *ni³³* ของผู้พูดแสดงให้ทราบว่าผู้พูดคาดว่า สาระที่ตนกล่าว เป็นเรื่องใหม่สำหรับผู้ฟังหรือเป็นเรื่องที่ไม่ได้อยู่ในความนึกคิดของผู้ฟังในขณะนั้น

2.4.2.4 กระบวนการปรับความสอดคล้องของทัศนคติของผู้ร่วมสนทนา

(attitudinal alignment process) เป็นกระบวนการที่ผู้ร่วมสนทนาแสดงความรู้สึกและทัศนคติ ทั้งต่อถ้อยคำที่กล่าวออกมา ต่อผู้ฟังหรือผู้ร่วมสนทนา และต่อบริบททางสถานการณ์ในขณะที่พูด กระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่ซีฟรินไม่ได้กล่าวถึงโดยละเอียด เนื่องจากในภาษาอังกฤษไม่มีหน่วยดัชนีปริจเฉทที่แสดงหน้าที่นี้อย่างชัดเจน

ตัวอย่างต่อไปนี้ แสดงให้เห็นกระบวนการปรับความสอดคล้องของทัศนคติของผู้ร่วมสนทนา โดยรูปภาษา *ʔoʔ⁴⁵* แสดงความประหลาดใจของผู้พูดต่อบริบททางสถานการณ์ในขณะนั้น กล่าวคือ D รู้สึกประหลาดใจเมื่อเห็นว่า C2 หรือคนที่เสิร์ฟชานกแก้วใส่น้ำชาที่มีขนาดใหญ่กว่าปกติมาให้ ทั้งๆที่ปกติแล้วร้านนี้จะมีถ้วยชาเล็กๆ ไว้ให้ ถูกคำคัมชา

ตัวอย่าง (7) บทสนทนาที่ 4 “ร้านน้ำชา” (16)

D : ʔoɽ⁴⁵ ! he³³ , ke:w7 lu:k6 lek7 maj2 mi:5 ʔe:5 ʔ

แก้ว ไบ เล็ก ไม มี เพรอ

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น พอจะทำให้ทราบแนวคิดเกี่ยวกับปริงเฉท
ดัชนีปริงเฉท การศึกษาดัชนีปริงเฉทในภาษาไทย และกรอบทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์
ดัชนีปริงเฉท ในบทความต่อไปจะกล่าวถึงวิธีการดำเนินการวิจัย และภาพรวมเบื้องต้นของ
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย